

Staatsbosbeheer bezoekerscentrum Drents-Friese Wold Appelscha

Dovenbrochure voor het Familiepad

UITLEENEXEMPLAAR

Tekst voor infopaneeltjes langs Familiepad Appelscha speciaal aangepast voor dove mensen.

De nummers verwijzen naar de kleine bordjes. Maar eerst kom je bij een **groot bord**, waarop je de route kunt zien. Blinde mensen volgen met hun vingers de bobbeltjes in het metaal en lezen zo de informatie, dit heet **Braille**.

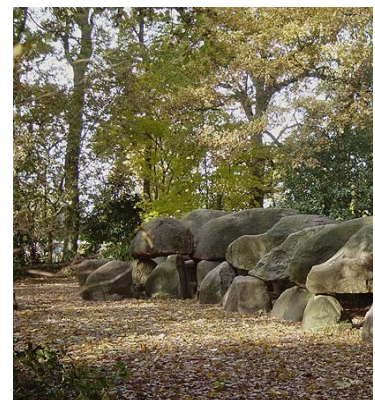
1. De straat waar je nu bent heet '**de Allee**'. Het is de ingang naar het Nationaal Park voor iedereen, zoals **fietzers, wandelaars, ruiters en huifkarren**.
Ook loopt hier het kabouterpad.
De kleintjes kunnen hier als kabouter verkleed leuke dingen met de natuur beleven.

2. **Dit is het speelbos voor de jongeren.**
Dit bos brengt je in contact met de natuur.
Je kunt hier polsstokspringen, huttenbouwen en over de sloot klimmen. Ook kan je spelen dat je een das bent in het dassenhol.
Dus je lekker uitleven in de vrije natuur.

3. **De grote stenen die hier bij het kruispunt liggen zijn gevonden in de boswachterij.**
Ze zijn hier gekomen in de laatste ijstijd, helemaal vanuit Skandinavië.
Ze zijn toen meegekomen met het landijs en hier achtergebleven.
Onze prehistorische voorouders hebben van de grootste stenen "hunebedden" gebouwd.
Hunebedden zijn grafheuvels waaronder zij hun doden begroeven.
In Diever en Havelte zijn nog een paar van deze mooie grafheuvels te bewonderen.

4. Staatsbosbeheer heeft hier **naaldbos** geplant voor de productie van hout.

Hier staan twee soorten bomen: **de Fijnspar (onze kerstboom) en de Douglasspar.**

Wat zijn de verschillen tussen de Fijnspar en de Douglasspar?

De naalden van de Fijnspar zijn kleiner dan van de Douglas

In de bast van de Fijnspar zitten minder groeven.

Ze ruiken beiden sterk naar hars, maar.....wrijf maar eens over een takje van de Douglasspar.

Je ruikt dan een duidelijke citroengeur.

Dat komt van het citroenzuur dat in de boom wordt gevormd.

- 5.

De “Conifeer” die rechts van de weg staat wordt een Cypres genoemd.

Hij behoort tot de **schubconiferen**

(De Spar en de Den worden wel **naaldconiferen** genoemd)

Deze Cypres is toevallig overgebleven.

Vroeger hadden ze deze bomen hier aangeplant voor het hout, maar dat was geen succes.

Als sierbomen in de tuin zien je ze nog wel veel.

6. **Op de hoek staat een Esdoorn, ook wel Ahorn genoemd.**

In ons bos hoort hij van nature thuis.

Het hout bevat veel suiker.

In het buitenland wordt deze suiker er wel uitgehaald en gebruikt.

De zaadjes van deze boom hebben vleugeltjes waarmee ze door de wind verspreid worden.

In de herfst kleuren de bladeren prachtig geel en oranje.

In Canada is de boom heel populair.

Hij heet daar “Maple Leaf” en is het nationaal symbool, te zien in de Canadese vlag.

- 7.

Links van het pad staat een bijzondere Spar uit het buitenland, de Tsuga. Die komt niet veel voor.

De naaldjes zijn ongelijk, soms wat korter, soms wat langer.

Deze soort wordt niet veel gebruikt voor de bosbouw.

In ons land doen ze het minder goed dan in Noordwest-Amerika, waar ze thuis horen.

Daar kunnen ze honderden jaren oud worden en wel tachtig meter hoog.

8. **Hier staat nog een grote Spar, de Reuzenzilverspar.**

Hij heeft grote brede naalden en wordt ook wel Grandis-spar genoemd.

Onder de boom ligt een bed van zacht mos.

Voel maar eens.

De bekendste is het **Haarmos**, dat ook wel **Sterretjesmos** wordt genoemd.

Boven het mos spreidt **de Brede Stekelvaren** zijn bladeren uit, net als een waaiër.

9. Het bos wordt hier steeds natter.

Als het geregend heeft staan de wortels in het water.

De wortels van de **Sparren** zijn vlak en gaan niet zo diep.

Daarom kunnen Sparren goed overleven.

Dennen en **Eiken** hebben hele diepe wortels en hebben er meer moeite mee.

10. **Dit is het Waterpad.** Door het glas kijk je zó het water in. Van heel dichtbij zie je **kikkers**, **padden**, **bootsmannetjes** en andere beestjes die hier leven. In de wand langs het pad zijn vormen van waterdiertjes gemaakt, voel maar eens. Het onderste diertje leeft op de bodem, de hoogste helemaal bovenaan in deze plas. Je ziet hier nog een ander bordje. Dat betekent dat hier iets bijzonders is. **Is dit olie dat hier uit de grond komt?** Als je even verder loopt kan je het ook zien in het gootje. Nee hoor dit is geen olie maar “kwel” **Daar zijn we heel blij mee!**

Wat is kwel?

Dit is grondwater dat langzaam opborrelt.

Het is kalkrijk water en mineraalrijk water.

Bacteriën zorgen er voor dat dit kwelwater olieachtige kleuren krijgt.

Hoe weet je nu zeker dat het geen olie is?

Ga er maar met je vinger doorheen.

Bij kwelwater gaat het helemaal uit elkaar in brokjes.

Bij olie trekt de opengemaakte plek weer dicht. **Kwel komt niet veel voor.** In zo'n omgeving kunnen we dan ook plantensoorten verwachten die dáár juist thuishoren. Zulke soorten worden “**indicatoren**” genoemd, aanwijzers voor belangrijke natuurwaarden.

Aan de rand van deze paddenplas kunnen we verwachten de plantsoorten: **blauwe zegge, geel groene zegge, schild-ereprijs, moeras-wolfsklauw, ronde zonnedauw, moerasviooltje**. In het ven en ook op de rand de soorten: **pilvaren, ondergedoken moerasscherm, duizendknoop, vlotende bies, draadzegge en snavelzegge**. Kortom, we zijn erg blij met dit kwel en de te verwachten natuurontwikkeling!

11. **We kijken hier uit over een plas die weer in ere hersteld is.**

Ga eens de drijvende steiger op en pas op dat je voeten niet nat worden. Nu het veen en de blubber is eruit zijn geschept is het ven heel helder. Je kunt de bodem zien. In het voorjaar kun je hier **duizenden dikkopjes (kikkervisjes)** zien krioelen. Dit zijn de **jongen** van de **Gewone Pad**, de **Groene Kikker** of de **Bruine Kikker**. Pas op dat je er niet op trapt als ze uit het water het land op gaan!

12. **Aan de overkant van de plas zitten vaak Vogels, die hier ook broeden.**

Soms hoor je **Eenden** kwaken e.n **Meerkoeten** en **Dodaarsjes** meer scherpe geluidjes maken. In de winter komen hier soms bijzondere eenden zoals **Brilduikers** en **Grote Zaagbekken**.

13. Hier komen vaak **Reeën** drinken. Zoek in het zand maar eens naar hun **sporen**. Langs het pad staan **Amerikaanse Vogelkersen**. Deze snelgroeïende struiken hebben een bijzondere geur. Wrijf maar eens over de bast, dan kun je het goed ruiken.

14. **Het donkere Sparrenbos komt hier van nature niet voor.**

Staatsbosbeheer wil het daarom veranderen naar een meer natuurlijk bos.

Dit doet Staatsbosbeheer door bomen weg te halen.

Zo komt er licht op de grond waardoor spontaan boompjes kunnen ontkiemen.

Die gaan het nieuwe bos vormen.

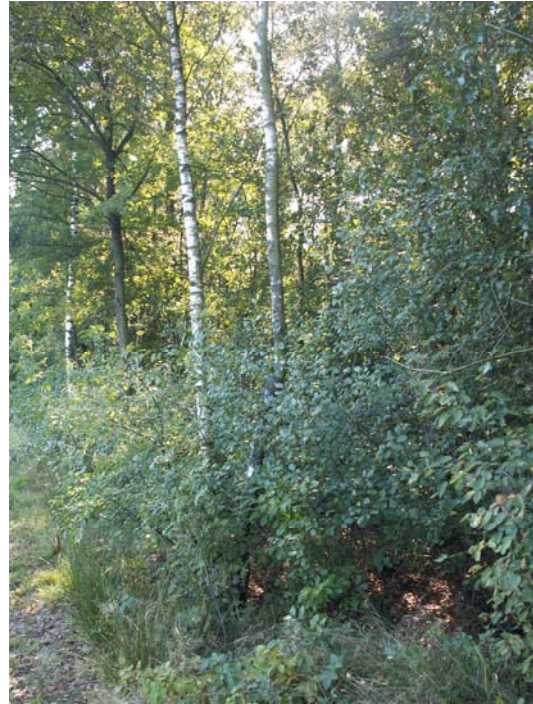
Het naaldbos wordt dus in de toekomst vervangen door een bos met meer loofhoutsoorten zoals **Eik**, **Beuk**, **Esdoorn** en **Berk**. Nu kom je bij een splitsing in het pad. Daar staat een **grote houten roofvogel, een**

Maar kijk eens goed, die vogel moet heel nodig!

Hij wijst daarom met zijn andere vleugel naar het **Boshuis**, daar is een **toilet**.

Als je dan de asfaltweg verder afloopt, kom je weer bij 'de Allee' naar het

Bezoekerscentrum, dit is een kortere weg.

15. **Aan de overkant van het pad staat een Tamme Kastanje.**

Grote Bonte Spechten hebben hier acht gaten in gehakt.

De boom is helemaal hol van binnen, maar gaat daar niet aan dood.

Voel ook eens aan de stam die diepe groeven heeft.

In de herfst zijn er eetbare vruchten die lekker prikken, voel maar eens.

16. **Onder de bomen staanpollen Pijpestro.**

Deze grassoort heeft hele rechte stelen.

Vroeger rookten de heren lange Goudse pijpen.

Het lange dunne rookkanaal van zo'n pijp was gauw verstopt

Pijpestro werd dan gebruikt om de pijpen schoon te maken.

17. **Het zand is hier vroeger opgewaaid. Dat kun je nog zien aan de heuvels**

Kraaiheide is één van de planten die hier thuishoren op deze zandgronden.

Hij bloeit al vroeg in april-mei en levert eetbare donkere kraaiebessen.

Vogels zijn er gek op. Je kunt het aan de felpaarse kleur van hun vogelpoepjes duidelijk zien.

18. **De Larix is de enige naaldboom die in de winter zijn naalden verliest.**

Hij is te herkennen aan zijn naalden die in groepjes staan ('**legio**').

Bij de Grove Den staan de naalden in bosjes van twee ('**duo**')

De Fijnspar heeft enkele naalden ('**solo**').

Larixhout is hard en goed te gebruiken voor de bouw.

De jonge takjes ruiken naar citroen.

19. **Deze oude Beuken vormen de zaden voor het nieuwe bos.**

Langs het pad vind je vele jonge Beukjes.

De meeste van deze jonge Beukjes zullen het niet overleven.

In de herfst vind je onder de beuken **leuke Rodekoolzwammetjes**

Als je geluk hebt dan staat de mooie **Vliegenzwam** ('rood met witte stippen') er ook.

20. **In de struiken staan Drentse Krentenboompjes.**

Ze hebben lekkere bessen om te eten.

De prachtige geelrode herfstkleuren maken dit struikje tot een sieraad in het bos.

Pas op! Verwar hem niet met de Vuilboom die er ook staat.

Zijn bessen zijn niet eetbaar!!

Deze struik levert veel nectar voor de wilde bijen.

U bent nu aan het **einde** van het **Familiepad**.

Wij hopen dat u heeft genoten.

Misschien komt u nog eens terug om van de omgeving te genieten in een ander jaargetijde.

Voor meer informatie kunt u altijd terecht bij het **Bezoekerscentrum**.

Tot ziens!